

In 1781 won de slaafgemaakte vrouw Elizabeth Freeman een rechtszaak in de noordelijke Amerikaanse staat Massachusetts. Hierbij werd vastgesteld dat slavernij in strijd was met de wet in Massachusetts. Slavernij was in sommige andere Amerikaanse staten nog tot 1865 toegestaan.

- 2p 7 Verklaar dat slavernij niet in alle Amerikaanse staten op hetzelfde moment werd afgeschaft vanuit:
- de economie in de zuidelijke staten, en
 - de federale staatsvorm van de Verenigde Staten.

Gebruik bron 4.

De tekenaar geeft een mening weer over het ancien régime in Frankrijk.

- 3p 8 Geef aan:
- welke mening de tekenaar weergeeft, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de prent, en
 - welk kenmerkend aspect van de achttiende eeuw je met het verspreiden van deze prent kunt illustreren.

Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.

Moderne tijd

Drie gegevens:

- 1 Na 1807 vond een verschuiving plaats in de handel die Britse handelaren dreven in Centraal Afrika. De nadruk kwam te liggen op handel in palmolie, dat gebruikt werd als smeermiddel voor machines.
- 2 In 1887 arresteerden de Britten koning Jubo Jubogha van Opobo (in Centraal Afrika) omdat hij weigerde zijn monopolie op de handel in palmolie over te dragen aan de Britten.
- 3 Jubo Jubogha werd verbannen naar een Brits eiland in de Cariben, maar het koloniale bestuur daar protesteerde tegen zijn komst omdat het bang was voor onrust onder de bevolking.

- 3p 9 Licht deze gegevens toe door:
- de winstgevende handel te noemen die na 1807 wegviel voor Britse handelaren in Centraal Afrika, en
 - met behulp van een kenmerkend aspect een verklaring te geven voor de arrestatie van Jubo Jubogha door de Britten, en
 - te beredeneren waarom het bestuur in de Cariben dacht dat de komst van Jubo Jubogha zou leiden tot onrust onder de bevolking.

Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.

Gebruik bron 5.

Voorafgaand aan de ondertekening van het Verdrag van Allahabad heeft de East India Company in 1764 de Mogolvorst Shah Alam II verslagen en opgesloten.

- 3p 10 Toon aan dat dit een propagandaschilderij is voor het Britse bestuur door:
- de boodschap te noemen die het schilderij weergeeft over de ondertekening van het verdrag, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron, en
 - aan te geven welk Brits bestuurlijk beleid in India met deze afbeelding van de Mogolvorst wordt ondersteund.

Gebruik bron 6.

Annie Besant schrijft over de leef- en werkomstandigheden van fabrieksarbeiders.

- 3p 11 Toon aan:
- bij welke politieke stroming het artikel van Annie Besant past, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron, en
 - welke Britse wetten uit 1833 volgens Annie Besant niet voldoende worden nageleefd in de fabrieken.

Door de tijd heen

De volgende gegevens over migratie in de Nederlandse geschiedenis staan in willekeurige volgorde:

- 1 Aan het einde van de periode van de wederopbouw van Nederland begonnen werkgevers met het inhuren van gastarbeiders.
- 2 Belgische vluchtelingen in Nederland keerden terug naar huis nadat de Duitse regering, onder druk van de sociaal democraten, de wapenstilstand had getekend.
- 3 Door de opening van het Suezkanaal werd de reis van Nederlanders naar de kolonie Nederlands-Indië aanzienlijk verkort.
- 4 Door het Verdrag van Schengen nam migratie vanuit Europese landen naar Nederland toe.
- 5 Nadat de nazi's in Duitsland aan de macht waren gekomen, vluchtten veel Duitse joden naar Nederland.
- 6 Tijdens de 'Gouden Eeuw' trokken veel arbeidsimmigranten naar Holland.

- 2p 12 Zet deze gegevens in de juiste chronologische volgorde van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.